

KRLE 3. trinn

Innhold

KRLE-plan for kristne grunnskoler (læreplanen fra KFF)

Innledning

Denne planen er godkjent av Udir 19. juni 2020 til bruk i kristne friskoler som er godkjent etter friskolelovens § 2-1a. Planen er basert på timetallet i den offentlige KRLE-planen, men gir samtidig rom for ekstra fordypning for skoler med utvidet timetall.

Kristne grunnskoler er opprettet på grunnlag av foreldreretten, som en hjelp til foreldre og barn som ønsker en kristen oppdragelse, jfr. ØSK artikkel 13 pkt. 3 og 4. Faget er et av hovedmomentene i synliggjøringen av skolens kristne profil (jevnfør friskolelovforskriften § 2A-2), og faget vil bære preg av skolens kristne grunnsyn. Hovedvekten vil ligge på undervisning om kristendommen. Andre religioner og livssyn vil bli presentert ut fra sin egenart.

Fagets relevans og sentrale verdier

Faget KRLE skal gi innsikt i kristendommen som grunnlag for tro og rettesnor for livet og oppmuntre til tilhørighet i et kristent trosfellesskap. Grunnlaget for kristne skoler er en overbevisning om at kristen tro uttrykker sannheten om den treenige Gud, verden, mennesket og fremtiden. Faget gir innhold til denne overbevisningen.

Faget gir kunnskap og innsikt som bidrar til elevenes identitetsutvikling og gir grunnlag for valg av livsvei. KRLE er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom kunnskap om ulike religioner og livssyn skal elevene utvikle evne til å leve i og med mangfold i samfunns- og arbeidslivet. KRLE skal bidra til gode vaner, gi øvelse i etisk refleksjon og bidra til å utvikle elevenes dømmekraft i hverdagen og i møte med samfunnsutfordringer. Trygghet på eget ståsted og innsikt i andre religioner og livssyn vil øke forståelse og respekt for andre og gi grunnlag for å delta i dialog og arbeid for å skape godt fungerende fellesskap.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. I KRLE behandles verdispørsmål på bakgrunn av kunnskap om og utforskning av kristen tro og etikk, samt kunnskap om andre religiøse og filosofiske tradisjoner og ideer. Elevene skal bli kjent med verdiene som skolen og samfunnet bygger på, og hvordan de er forankret i kristendommen og også kommer til uttrykk i andre religioner og livssyn. Faget skal bidra til å gi elevene innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon – hva som har stått fast og hva som har endret seg gjennom historien. Faget skal gi elevene kunnskap om menneskerettighetene og bevissthet om menneskeverdet som grunnleggende verdi, og det skal legge til rette for gjensidig respekt, toleranse og demokratisk medvirkning.

Læreplanen i KRLE legger til rette for at i tillegg til kristendommen, kan jødedom, islam, buddhisme, hinduisme, sikhisme, nyreligiøsitet og livssynshumanisme behandles både enkeltvis og i sammenheng. Til sammen skal elevene bli kjent med bredden av religiøse og ikke-religiøse livssyn.

Kjerneelementer

Kunnskap om kristen tro og praksis

Faget skal gi kunnskap om kristen tro og kristne trosuttrykk gjennom bibelkunnskap, trosgrunnlag, kirkens historie og estetiske uttrykk og ved å bli kjent med kirkens liv. Elevene skal få opplæring i grunnleggende kristen etikk. Faget skal gi kunnskap om det som er felleskirkelig og det som er spesielt for det eller de trossamfunn som skolen er knyttet til.

Kjennskap til religioner og livssyn

Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sin egenart med vekt på det som er sentralt. Elevene skal få kunnskap om viktige forskjeller og likheter mellom grunnleggende trosposisjoner og lære å reflektere over eget og andres ståsted. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn og med de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge. Faget skal fremme respekt for enkeltmenneskets frie valg slik det er nedfelt i menneskerettighetene.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Forståelsen av kristen tro utdypes gjennom deltagelse i kristen praksis. Med utgangspunkt i et kristent livssyn utdypes og utfordres deres forståelse av religioner og livssyn gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt, og også gjennom møter med troende mennesker og hellige skrifter. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Elevene skal få hjelp til å bli bevisst menneskesyn, virkelighetsforståelse og verdier som ligger bak egne og andres handlinger, holdninger og ytringer. Faget handler om hvordan Bibelens Gud har åpenbart seg og om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsoppfatning gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv

Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog

og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse, forståelse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon

Faget skal bidra til å utvikle forståelse for rett og galt, med normforankring i kristen tro og etikk. Undervisningen skal stimulere til kritisk tenkning om hva som er sant, rett og godt, og hvordan vi påvirkes av og påvirker samfunnet, naturen og menneskene rundt oss. Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av kunnskap, egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Gjennom deltagelse i prosjekter med fokus på å hjelpe og glede andre, oppøves gode holdninger og evne til innlevelse. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Kristent menneskesyn gir fremtidshåp, det understreker alle menneskers verdi og at alle kan bety noe for andre, selv når de strever med å mestre livet. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse, og setter dem i stand til å bygge fellesskap og ta ansvar for seg selv og andre.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal delta i etisk refleksjon og få øvelse i å innta ulike perspektiver og å handle til det beste for sine medmennesker. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å delta i etisk refleksjon blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer. Faget forbereder elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere med fokus på empati, nestekjærlighet og solidaritet.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den, med utgangspunkt i menneskets forvalteransvar og troen på Gud som skaper og opprettholder. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i KRLE innebærer å kunne lytte til, fortelle om, presentere og samtale om faglige emner, og å kunne argumentere for egne synspunkter og innta ulike perspektiver. Det innebærer å kunne føre samtaler om kristen tro og etikk og eksistensielle spørsmål. Muntlige ferdigheter innebærer også å bruke fagspesifikke begreper til å utforske, drøfte og reflektere over fagets kunnskapsområder. Muntlige ferdigheter innebærer dessuten å kunne uttrykke ulike meninger og argumentere for disse ved hjelp av filosofiske samtaleformer og filosofisk samhandling og refleksjon. Utviklingen av muntlige ferdigheter går fra å kunne samtale om et emne til å kunne presentere og drøfte komplekse faglige problemstillinger. Dette innebærer i økende grad å kunne bruke fagbegreper til å uttrykke og vurdere egen forståelse. Muntlige ferdigheter innebærer også å gradvis utvikle evnen til å lytte til andre.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i KRLE innebærer å kunne bruke skrift- og billedspråk til å kommunisere og til å utvikle kunnskap om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk. Ferdigheten omfatter også å kunne utforske ulike syn og argumentere for og imot ulike standpunkter. Det omfatter også å kunne bruke fagspesifikke begreper i skriftlig arbeid og å kunne vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster. Utviklingen av det å kunne skrive i faget går fra å kunne fortelle og beskrive til å kunne utforske faglige problemstillinger. Dette innebærer at elevene i skriftlige arbeider gradvis tar i bruk fagspesifikke begreper og ulike kilder for å utvikle kompetanse til å vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve, forstå, tolke og reflektere over bibeltekster og andre kristne tekster, enkeltvis og i sammenheng. Det innebærer å kunne finne fram i Bibelen og gjøre rede for dens forskjellige typer tekster. Å kunne lese i KRLE innebærer også å oppleve og forstå andre religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter å reflektere over og tolke tekster, illustrasjoner, symboler og andre uttrykk. Videre innebærer det å sammenligne og systematisere informasjon og vurdere kilder kritisk. Utviklingen av det å kunne lese i KRLE går fra å kunne forstå innholdet i enkle tekster til å kunne analysere og vurdere form og innhold i komplekse tekster og se dem i en bredere sammenheng. Dette innebærer i økende grad å forstå fagbegreper og å kunne finne, bruke og vurdere ulike kilder til informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne bruke og forstå tidslinjer i møte med framstillinger av religioner og livssyn, med vekt på Bibelens historisitet og kirkens historie. Det innebærer også å forstå hvordan statistikk og tabeller kan brukes, inkludert statistisk materiale som omhandler kristendommens plass i samfunnet. Utviklingen av det å kunne regne i faget innebærer i økende grad å kunne forstå og reflektere over statistisk materiale og tabeller.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i KRLE innebærer å kunne innhente informasjon om religioner og livssyn fra digitale kilder og tolke og kritisk vurdere informasjonen. Det omfatter å kunne reflektere over hvordan digitale arenaer blir brukt til informasjon og påvirkning innen tro og livssyn. Digitale ferdigheter i KRLE innebærer også å kunne bruke digitale ressurser i eget skapende arbeid.

Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å bruke enkle sammensetninger av tekst, lyd og bilder til å kunne lage og vurdere sammensatte digitale produkter for framstilling av faglige temaer. Digital dømmekraft utvikles gradvis gjennom økende grad av etisk refleksjon over hvordan digitale ressurser brukes.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

1

- utforske og beskrive kirke- og kristenliv lokalt og regionalt
- samtale om hvordan noen religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt

2

- utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT
- samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk
- fortelle om Gud som skaper, Jesus som frelser og Den hellige ånd som hjelper

3

- samtale om sentrale fortellinger i noen religioner

4

- presentere kristne høytider og tradisjoner
- fortelle om høytider og estetiske uttrykk i noen religioner og livssyn

5

- utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer

6

- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen
- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med noen religioner og livssyn

7

- skille mellom ulike kilder til kunnskap om kristendommen
- skille mellom ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn

8

- beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn ut fra kristen tro og etikk

9

- samarbeide med andre i filosofisk samtale

10

- identifisere og reflektere over etiske spørsmål ut fra kristen etikk

11

- utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk med basis i kristent forvalteransvar

12

- lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele egne meninger på en respektfull måte
- forberede og gjennomføre et prosjekt til glede for noen utenfor skolen

13

- samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 1.-4. trinn når de formidler kunnskap om Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn fra nærmiljøet og omverdenen. Elevene viser og utvikler også kompetanse i KRLE når de undrer seg over og utforsker etiske og filosofiske spørsmål sammen med andre. Videre viser og utvikler de kompetanse ved å ta i bruk enkle fagbegreper.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, estetiske, praktiske, lekpregede og digitale måter å arbeide med KRLE-faget på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk.

Kristendom i teori og praksis – noen refleksjoner

Gjennom undervisningen i KRLE, og kristendom spesielt, ønsker vi at elevene får møte levende kristen tro. God kunnskap om Bibelen og selve trosinnholdet er selvsagt viktig. Men kristen tro angår ikke bare *hodet* (teori og kunnskap), men også *hjertet* (praksis og kjennskap). Samtidig er mennesket en helhet av kropp, sjel og ånd. Derfor må også troens liv, det vil si kristne erfaringer og praksiser, få plass i rammen av kristendomsundervisningen. Vektleggingen av troens liv er forankret i dybdelæring i fagfornyelsen og vår skoles egenart. Dette kan ikke bare isoleres til et eget kompetansemål, eller avgrenses til visse faste aktiviteter som f.eks. skolegudstjenester, morgenandakt, kristendomsdag eller besøk av skolepresten. I stedet berører det selve pedagogikken; hvordan vi anvender og presenterer bibelstoffet, sang- og salmestoffet, katekismen osv. Stoffet låses ikke til et historisk «da», men aktualiseres i vårt «nå».

Noen eksempler:

Bibeltekster og katekismestoff	Historisk «da»	Aktualisert «nå»
2 Mos 3,1-10 Moses møter Gud i tornebusken.	Gud talte til Moses og gav ham oppdraget med å føre Israelfolket ut av Egypt.	Gud taler fremdeles til mennesker og kaller oss til tjeneste for ham.
Herrens bønn / Matt 6,7-15 Jesus lærer disiplene å be.	Jesus gir disiplene en praksis å gå inn i, et mønster for deres egne frie bønner.	Vi praktiserer det Jesus har lært oss, og ber faste og frie bønner i klassen, i kirken, hjemme, alene og i fellesskap med andre.
Nattverden / Luk 22	Jesus holdt måltid med disiplene sine i påsken, og omtolket det jødiske påskemåltidet til minne om ham selv.	Vi praktiserer det Jesus har lært oss, og søker nattverden så ofte vi kan og det den gir oss: tilgivelse, nytt liv og fellesskap med Gud og hverandre.
Luk 15,11-32 Sønnen som kom hjem.	Jesus fortalte tre lignelser da fariseerne kritiserte ham for at han tok imot tollere og	Lignelsen viser oss hvordan Gud er som Far. Når vi kommer til hans hus, eller

	syndere og spiste med dem (Luk 15,2-3).	noen vender om til ham på nytt eller for første gang, tar han imot oss også på samme måte. Festen er et bilde på nattverden og den himmelske festen i Guds rike.
Skriftemålet / Joh 8,2-11 Jesus og kvinnen som ble grepet i ekteskapsbrudd.	Jesus tilga kvinnen, forløste henne fra skammen og reiste henne opp til et nytt liv.	Jesus tilgir våre synder også, setter oss fri fra skammen og peker på en ny og bedre livsvei.

Lokal DELK-plan i KRLE 3. trinn

KOMPETANSE MÅL	LÆRINGSMÅL	KJERNE-ELEMENTER OG FORSLAG TIL TVERRFAGLIGE TEMAER	LÆRESTOFF	ÅRSPLAN / TEMPOPLAN
Eleven skal kunne	Eleven skal kunne		Lærestoff Utenat Andre bibelvers Sanger/salmer fra liste Sentrale kristne begreper Tips	(fylles ut av lærer)
<p>2a utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT</p> <p>2b samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk</p> <p>5 utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer</p> <p>6a bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<p>-vite at Bibelen også er for barn</p> <p>- vite at Bibelen består av Det gamle testamentet (GT) og Det nye testamentet (NT)</p> <p>-samtale om hva det betyr at Bibelen er Guds ord</p> <p>-forklare at Jesus er Bibelens hovedperson</p> <p>-være med og synge sanger om Bibelen</p>	<p>Kjerneelementer:</p> <p>Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Tverrfaglige temaer:</p> <p>Folkehelse og livsmestring</p>	<p>BIBELN</p> <p>Bibelen: Hva er Bibelen? Hva er en barnebibel? Bibelen er Guds ord Boken om Jesus er boken for meg</p> <p><i>Lese bok: Guds fulle rustning. Viser viktigheten av å lære å kjenne hva som står i bibelen, til bruk i hverdagen.</i></p> <p>Utenat:</p> <p>Matt 4,4: <i>Mennesket lever ikke av brød alene ...</i></p> <p>Andre bibelvers:</p> <p>Jes 43,1: <i>Og nå, så sier Herren, som skapte deg ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste:</p> <p>Nr. 888: Bibelen er en gammel bok Nr. 763: Boken om Jesus er boken for meg Nr. 865: Det står så mye fint i Bibelen Nr. 566: Takk, Gud, for vakre morgenstunder</p>	Uke 33- 38

			<p>Sentrale kristne begreper: Bibelen Tro</p> <p>Tips: Den største skatten (<i>Syng for Herren – Sanger 05 – nr. 19</i>) Kan du Bibelens bøker (<i>Lærerveiledningen til Jeg tror s. 10</i>)</p>	
<p>2a utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT</p> <p>2b samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk</p> <p>5 utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer</p>	<p>-fortelle noen fortellinger fra GT</p> <p>-være med og syng kristne sanger</p> <p>- samtale om å tro på Gud</p>	<p>Kjerneelementer: Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer: Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p>FORTELLINGER I DET GAMLE TESTAMENTET Her skal du lære om ... Søsknene Mirjam, Aron og Moses Mirjam, den første lovsangslederen David, gjeter og musiker</p> <p>Utenat: Salme 23: <i>Herren er min hyrde ...</i> Salme 28,6: <i>Velsignet er Herren, for han hører min bønn ...</i> Salme 121,1-2: <i>Jeg løfter mine øyne mot fjellene ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 454: Jeg løfter mine øyne opp mot fjellene Nr. 574: Syng lovsang, hele jorden</p> <p>Sentrale kristne begreper: Gud Tro Bønn (lovsang, tilbedelse)</p> <p>Tips: Gud, du er rik (<i>Delk's salmebok nr. 671</i>) Ivar Skippervold, CD med fortellinger og sanger som passer til temaene</p>	Uke 39-44(41 er høstferie)
<p>2a utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT</p>	<p>-gjenfortelle noen fortellinger i NT (dramatisere, lage tegneserie, fortelle til bilder etc.)</p>	<p>Kjerneelementer: Kunnskap om kristen tro og praksis</p>	<p>FORTELLINGER I DET NYE TESTAMENTET Her skal du lære om ... Jesus forteller Han som ikke ville tilgi Jesus hjelper</p>	Uke 45- 47 og 1-2

<p>2b samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk</p> <p>2c fortelle om Gud som skaper, Jesus som frelser og Den hellige ånd som hjelper</p> <p>5 utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer</p> <p>6a bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<p>-samtale om hva fortellingene sier om Gud og Jesus</p> <p>-være med og synge noen kristne sanger</p> <p>-bruke begrepene «tilgivelse» og «under»</p>	<p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer:</p> <p>Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Han som takket Jesus i bryllup</p> <p>Jesus vekker opp en ung mann</p> <p>Jesus stiller stormen</p> <p>Jesus går på vannet</p> <p>De første kristne</p> <p>Peter og Johannes møter en lam mann</p> <p>Tabita</p> <p>Utenat:</p> <p>Joh 1,12: <i>Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til ...</i></p> <p>Andre bibelvers:</p> <p>Joh 13,34-35: <i>Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste:</p> <p>Nr. 778: Ingen er så trygg i fare</p> <p>Nr. 789: Milde Jesus, dine hender</p> <p>Nr. 924: Kum ba yah, my Lord</p> <p>Sentrale kristne begreper:</p> <p>Tro</p> <p>Tilgivelse</p> <p>Under</p> <p>Kirke (menighet)</p> <p>Tips:</p> <p>Kjenner du han som kan gå på vannet? (<i>Barnesangboka nr. 163</i>)</p> <p>Ivar Skippervold, CD med fortellinger og sanger som passer til temaene</p>	
<p>1 utforske og beskrive kirke- og kristenliv lokalt og regionalt</p> <p>2b samtale om hvordan kristen tro</p>	<p>-forklare hva en trosbekjennelse er</p> <p>-samtale om de tre leddene i trosbekjennelsen</p> <p>-synge med på «Fader, du har skapt meg»</p> <p>-utforske estetiske uttrykk ved å se på</p>	<p>Kjerneelementer:</p> <p>Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Kjennskap til religioner og livssyn</p>	<p>Den apostoliske trosbekjennelsen</p> <p>Her skal du lære om ... Trosbekjennelsen</p> <p>Fader, du har skapt meg</p> <p>Matt 7,12 ("Den gylne regel")</p> <p>Utenat:</p> <p>Trosbekjennelsen</p>	<p>Uke 3- 7</p>

<p>kommer til uttrykk</p> <p>6a bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p> <p>7 skille mellom ulike kilder til kunnskap om kristendommen</p> <p>8 beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn ut fra kristen tro og etikk</p> <p>12 lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele egne meninger på en respektfull måte</p>	<p>og være med på å lage noe om den treenige Gud</p>	<p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer: Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 567: Måne og sol Nr. 772: Fader, du har skapt meg Nr. 942: Gud skapte livet og lyset og meg (trosbekjennelsen)</p> <p>Sentrale kristne begreper: Gud Treenighet</p>	
<p>2b samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk</p> <p>8 beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn ut fra kristen tro og etikk</p> <p>9 samarbeide med andre i filosofisk samtale</p> <p>10 identifisere og reflektere</p>	<p>-være med og samtale om noen etiske spørsmål, for eksempel om hva en god neste er, om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr</p> <p>-samtale om hva den gyldne regel betyr i hverdagen</p> <p>-være med i filosofisk samtale omkring hvordan vi bruker ressursene i verden</p> <p>-fortelle om noen av de ti bud</p> <p>-forberede og gjennomføre et prosjekt til glede for noen utenfor skolen</p>	<p>Kjerneelementer: Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p>	<p>RETT OG GODT Her skal du lære om ... Guds regler Den gyldne regel Nestekjærlighetsbudet</p> <p>Utenat: Matt 7,12: <i>Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 629: Gjør det lille du kan</p> <p>Sentrale kristne begreper: Neste / Nestekjærlighet</p>	<p>Uke 9- 11 og 16</p>

<p>over etiske spørsmål ut fra kristen etikk</p> <p>11 utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk med basis i kristent forvalteransvar</p> <p>12a lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele egne meninger på en respektfull måte</p> <p>12b forberede og gjennomføre et prosjekt til glede for noen utenfor skolen</p> <p>13 samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen</p>		<p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer: Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p> <p>Bærekraftig utvikling</p>		
<p>1a utforske og beskrive kirke- og kristenliv lokalt og regionalt</p> <p>2a utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT</p>	<p>JUL -samtale om og gjenfortelle julefortellingen slik den står hos Matteus</p> <p>-være med og synge noen julesanger -se på kunstbilde /-r med julemotiv og forklare hva de uttrykker</p>	<p>Kjerneelement er: Kunnskap om kristen tro og praksis</p> <p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforskning av religioner og</p>	<p>HØYTIDENE JUL Her skal du lære om ... Jul Jesus blir født Vismennene kommer til Betlehem Deilig er den himmel blå Flukten til Egypt Hjem til Nasaret En krybbe var vuggen</p> <p>Utenat:</p>	<p>Uke 48-50</p>

<p>2b samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk</p> <p>2c fortelle om Gud som skaper, Jesus som frelser og Den hellige ånd som hjelper</p> <p>4a presentere kristne høytider og tradisjoner</p> <p>5 utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer</p> <p>6a bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen</p>	<p>-utforske det estetiske i julehøytiden ved å lage julepynt og være med i dramatisering av julefortellingen i Bibelen</p> <p>-samtale om noen av julens symboler</p>	<p>livssyn med ulike metoder</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer:</p> <p>Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p>Jes 7,14: <i>Derfor skal Herren selv gi dere et tegn: Se, den unge jenta ...</i></p> <p>Andre bibelvers:</p> <p>Luk 2: <i>Juleevangeliet</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste:</p> <p>Nr. 22: Her kommer dine arme små v.1-3</p> <p>Nr. 767: Det lyser i stille grender</p> <p>Nr. 803: Nå tenner vi lyset</p> <p>Nr. 811: Nå tennes tusen julelys</p> <p>Sentrale kristne begreper:</p> <p>Advent</p> <p>Messias</p> <p>Profet</p> <p>Tips:</p> <p>Tenn lys (<i>Norsk salmebok nr. 25</i>)</p> <p>Tenn et lite lys i mørket (<i>YouTube: Bjarte Leithaug</i>)</p> <p>Luciasangen (<i>Tekst og melodi på Google / YouTube</i>)</p> <p>Vi hyller Jesus, kongenes konge (<i>Børud – juleCD</i>)</p> <p>En krybbe var vuggen (<i>Syng for Herren – Sanger 05 nr. 49</i>)</p> <p>I en natt så klar og kald (<i>Syng for Herren – Sanger 05 nr. 104</i>)</p> <p>PÅSKE</p> <p>Her skal du lære om ...</p> <p>Jubel for Jesus</p> <p>Påskemåltidet</p> <p>Judas forråder Jesus er feig</p> <p>Maria-ene ved korset</p> <p>Maria-ene ved graven</p>	<p>Uke 12- 13</p>
--	--	---	---	-------------------

	<p>-være med og synge et par påskesanger -være med i dramatisering av (en av) påskedagene -fortelle om Jesus som frelser</p>		<p>Jesus og Peter på stranda De trodde at Jesus var borte Deg være ære Hvorfor døde Jesus på korset? Gi meg Jesus</p> <p>Utenat: Joh 3,16: For så høyt har Gud elsket verden ... (Den lille bibel) Joh 10,11: <i>Jeg er den gode gjeteren. Den gode gjeteren gir livet sitt ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 768: Dine hender er fulle av blomster Nr. 832: Hosianna, syng for Jesus Nr. 101: Deg være ære v. 1 Nr. 683: Gud signe vårt dyre fedreland</p> <p>Sentrale kristne begreper: Offer / ofring Tilgivelse / Tilgi Tro Oppstandelse Nattverd Nåde</p> <p>Tips: Jesus lever! Jesus lever! (<i>Barnesangboka nr. 155</i>) Jesus kom fra himmelen (<i>Barnesangboka nr. 154</i>) Ivar Skippervold, CD med fortellinger og sanger som passer til temaene</p> <p>KRISTI HIMMELFARTSDAG</p>	
--	--	--	--	--

	<p>KRISTI HIMMELFARTSDAG G -fortelle hva som skjedde på Kristi himmelfartsdag -samtale om når Jesus kommer igjen</p> <p>PINSE -gjenfortelle hva som skjedde i Jerusalem på pinsedag -samtale om hva det kan bety at Den hellige ånd hjelper, og hva Den hellige ånd gjorde i livet til Peter -være med og syng noen kristne sanger -felles høytlesning fra Apostlenes gjerninger med fokus på målet: Hva gjorde DHÅ i livet til Peter?</p>		<p>Læreboka «Jeg tror 3-4»: s. 104-105: Kristi himmelfartsdag s. 105: Jesus blir tatt opp til himmelen</p> <p>Utenat: Matt 28,18-20: <i>Meg er gitt all makt ...</i> Heb 13,8: <i>Jesus Kristus er i går og i dag den samme ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 764: De trodde at Jesus var borte</p> <p>Sentrale kristne begreper: Himmel</p> <p>PINSE Pinse Den hellige ånd kommer Peter taler</p> <p>Utenat: Rom 10,13: <i>Hver den som påkaller ...</i> Matt 18, (19)-20: <i>... For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 885: Som vinden stryker mine kinn</p> <p>Sentrale kristne begreper: Den hellige Ånd / Ånden Bekjenne / bekjennelse</p>	<p>Uke 20 -21</p>
<p>LIVSSYN 1a samtale om hvordan noen religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt</p> <p>3 samtale om sentrale fortellinger i</p>	<p>JØDEDOMMEN -fortelle om høytidene shavuot, hanukka og purim -kjenne til et par jødiske symboler (estetiske uttrykk) -være med og syng en jødisk sang (f. eks. Hevenu shalom alechem)</p>	<p>Kjerneelementer: Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Utforskning av religioner og livssyn med ulike metoder</p>	<p>JØDEDOMMEN Religioner og livssyn Venner som tror forskjellig Her skal du lære om ...</p> <p>Jødedommen Her skal du lære om ...</p> <p>Jødiske høytider Shavuot Hanukka Purim s. 117: Å få navn</p> <p>Jødiske symboler</p>	<p>Uke 17- 20</p>

<p>noen religioner</p> <p>4b fortelle om høytider og estetiske uttrykk i noen religioner og livssyn</p> <p>6b bruke enkle fagbegreper i arbeidet med noen religioner og livssyn</p> <p>7 skille mellom ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn</p> <p>12a lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele meninger på en respektfull måte</p>	<p>-samtale om hva som er forskjellig fra kristendommen på en respektfull måte</p> <p>ISLAM -fortelle om Koranen -forklare hvorfor muslimene feirer id al-adha</p> <p>-samtale om det som er ulikt kristendommen på en respektfull måte</p>	<p>Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar</p> <p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Etisk refleksjon</p> <p>Tverrfaglige temaer: Demokrati og medborgerskap</p> <p>Folkehelse og livsmestring</p>	<p>Davidstjernen Menoraen</p> <p>Forslag til bibelvers: Matt 28,18-20: <i>Jeg har fått all makt ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 931: Hevenu shalom alec hem Nr. 454: Jeg løfter mine øyne opp til fjellene</p> <p>ISLAM Islam Her skal du lære om ... Koranen Id al-adha</p> <p>Forslag til bibelvers: Joh 14,6: <i>Jesus sier: Jeg er veien, sannheten og livet ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 574: Syng lovsang, hele jorden</p>	
<p>12b Forberede og gjennomføre et prosjekt til glede for noen utenfor skolen</p>	<p>-delta på skolens misjonsprosjekt -fortelle om hva som kjennetegner kristen misjon -fortelle hva en misjonær er og gjør -delta på Skolens dag i kirken, kristendomsdager o.l. -glede andre gjennom sang / skuespill eller ved å samle inn penger</p>	<p>Tverrfaglige temaer: Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgerskap</p> <p>Bærekraftig utvikling</p>	<p>Utenat: Matt 28,18-20: <i>Jeg har fått all makt ...</i></p> <p>Sanger / salmer fra liste: Nr. 962: Alle, alle vil vi ha med</p> <p>Sentrale kristne begreper: Misjon / Misjonær</p> <p>Tips: Jeg har satt foran deg en åpnet dør (<i>Barnesangboka nr. 1 35</i>) Jeg vil være med og si det høyt til alle! (<i>YouTube – Bjarte Leithaug</i>)</p>	<p>Uke 23- 25</p>

			Ivar Skippervold, CD med fortellinger og sanger som passer til temaene Jesus, her er jeg, send meg! (<i>Rop det ut 1984 nr. 215</i>) <u>Retningslinjer for kristendomsdagen og skolens dag i kirken</u>	
--	--	--	--	--

Idébank

ARBEIDSMÅTER / METODER (knyttet til verbene i læringsmålene)
Fortelle med og uten bilder (digitale, flanellograf, plansjer, barnebibel etc.) Fokus på formidling av bibeltekster (fortellertradisjon).
Dramatisere / rollespill
Synge
Gjenfortelle bl.a. gjennom å tegne og forme bibelfortellinger i ulike materialer
Film
Digitale bilder / plakat eller veggavis
Besøke kirker
Lage små bøker
Studere bilder / annen kunst
EKSEMPLER PÅ VURDERINGSMÅTER
Exitlapp
Læringsbillett
Lapp-i-hatt
Liten kapitteltest
Lærerens løpende vurdering i klasserommet
Quiz
Kahoot
VØL-skjema
RESSURSER
https://sondagsskolen.no/Vi-tilbyr/Laeringsverktøyet-BR-Sprell-Levende2
www.salaby.no
www.freebibleimages.org
www.tidslinjen.no
www.nrkskole.no
www.minskole.no
«Bibelen lett å lese»: https://bibel.no/nettbibelen?slang=bokmalez
YouTube: Bein hard (Bibelfortellinger for barn (tegnefilmer))
Salmeboka minutt for minutt
Barnesangboka
Sanger for de små
Sangboken
Syng for Herren – Sanger 05
Syng Guds Ord (komplett 80 bibelvers-sanger – CD, notehefte, andaktsbok)
Ivar Skippervold CD'er med bibelfortellinger og sanger
Lærerveiledningen til Jeg tror 3-4 del 6: Fortellinger til kristendommen
s. 3-6: «Agape – en fortelling om nestekjærlighet»
s. 7: «Henrikke – en god venn»

s. 8-10: «Vi skal være greie med hverandre!»
s. 11-12: «Hvem er det lurt å høre på? Den ekle drømmen»
s. 13-17: «Julemysteriet»
s. 18-24: «Den hellige natten – en legende»
s. 25-31: «Flukten til Egypt – en legende»
s. 32: «Santa Lucia»
s. 34: «Spurvene»
s. 36: «Englene som ikke ville feire jul»
s. 41: «Papa Panovs store dag»
s. 48: «Legenden om de tre trærne»
s. 54: «Rødstrupen – en legende»
s. 64: «Victor og Liel»
s. 70: «Pinsedag»

Lærerveiledningen til Jeg tror 3-4 del 7: Fortellinger til religionene

Jødedommen:

s. 73: «Alene på bussen»
s. 76: «Gjeterguttens bønn»

Islam:

s. 82: «Pilegrimsferden til Mekka»

Lærerveiledningen til Jeg tror 3-4 del 8: Bakgrunnskunnskap for læreren